

Johan Sebastian Welhaven
Utvalgte dikt

1830–47

□

[Til Henrik Wergeland!](#)

[Søfuglen](#)

[Bergens Stift](#)

[En Sommerdrøm](#)

[En Vaarnat](#)

[Digtets Aand](#)

[Den Salige](#)

[Til Henrik Wergeland! \(1830\)](#)

*Det sande Store jævnt og simpelt er,
saa var en Moses, saa var en Homer.*

J. Rein

Hvorlænge vil Du rase mod Fornuften?
Hvorlænge svinge Donquixotisk Spær?
Seer Du da ei, din Sværmenom i Luften,
er kun en Dalen mod et bundløst Kjær?
For Sol Du tager Sumpens Metheorer,
en Øgle er den Pegasus Du sporer.

Det høie Nordens Skjaldetoner svunde,
der blev saa taust i Norges Klippehal;
thi Fjeldets Harpe klang i Herthas Lunde,
og gav kun Echo til sin Fædredal. --

Skal Klippens Sangmø i sin *Morgenrøde*
bag dine vilde Dunster skamfuld Gløde?

Naar hørte Du, at Bragis høie Præster
i Livets Bæger dryssed lumske Gift?
Veed Du da ei, at Glemsels Finger fæster
sit Dødsens Mærke paa din kaade Skrift?
See! *Mandens* Læber til dit Anfald smile,
og *Uslingen* er stolt af dine Pile.

Og tænker Du at mørke Feberdrømme
er Himmelsyner fra Begeistrings Flugt?
Troer Du, et Chaos, hvori Drager svømme,
er noget Kraftigt, eller noget Smukt?
Husk! -- mangen mørk Gestalt, Du dannet har og gysset,
er Fugleskræmsel, seer man den ved Lyset.

Selv Helligdommens Glands Du dristig haaner,
med dine Taager, med dit Febergys! --
Seraphen Du din Narrekappe laaner,
din Himmel brænder i et Phosphorlys,
hvor dine Toner herligst skulde lyde,
der døe de alle hen i Plattitude.

Dog faldt saa mangt et Lyn forbi dit Øie,
og mangt et Mannakorn i dit Skjød --;
hvi freded Du ei Gnisten fra det Høie?
O! den var bleven til en venlig Glød;
nu er det Afsind kun hvortil Du stræber:

hvad skjønt Du skaber, ynkeligt Du dræber.

Hør ei Zeloten, naar han Dig beretter,
at Du er Klopstock eller Schakespeare lig;
Du veed dog bedre, Heltens *Isse* fletter
man Krandsen til, ei til hans *Kjortelflig*;
og ei fordi man støier paa Cothurner,
man vækker Asken i de Skjaldes Urner.

O! klag da ei at Du for høit mon stige,
til ret at skattes af din Samtids Aand,
hvad Kunst, at drive om i Taagers Rige,
naar man har skilt sig ved Fornuftens Baand? –
Din Rang du sikkred Dig med tusind Stemmer:
Rang blandt Parnassets Daarekistelekker.

Søfuglen (1836)

En Vildand svømmer stille
ved Øens høie Kyst,
de klare Bølger spille
omkring dens rene Bryst.

En Jæger gaaer og bøier
sig i den steile Ur,
og skyder saa for Løier
det smukke Kreatur.

Og Fuglen kan ei drage
til Redens lune Skjød,
og Fuglen vil ei klage
sin Smerte og sin Nød.

Og derfor taus den dukker

dybt i den mørke Fjord,
og Bølgen kold sig lukker,
og sletter ud dens Spor.

I Søens dybe Grunde
groer Tangen bred og frisk,
derunder vil den blunde:
der boer den stumme Fisk.

Bergens Stift (1838)

Nu gaaer Østenvinden
med et Suk igjennem Linden,
og mod Vesten glider Skyen blidt,
og min Længsel følger
til de fjerne Bølger,
hvor min Barndom gyngede saa tidt.

Mine Barndomsdage
er en billedsmykket Sage,
i hvert Billed er en Tone lagt.
I min Drøm paa Fjeldet,
under Fossevældet,
har en Huldre mig sin Harpe rakt.

Kjender du de svale,
mørke, kirkestille Dale
uden Arner, uden Sti og Navn?
Ved de sorte Elve
Taarebirke skjælve;
de har nævnt mig alle mine Savn.

Har du seet Skoven
hænge frodigt over Voven,

fra det lune, farverige Fjeld?
Der, blandt Blomsterbede,
under Droskens Rede,
sprang min dybe Sjeleglædes Væld.

Ved mit Edens Gjærde
er en Kæmpevagt paafærde:
vilde Jøkler splitte Skyen ad;
men i Styrkens Belte
om de barske Helte
har en Dise virket Rosens Blad.

Der er nøgne Strande,
hvor de klippestore Hvaler lande,
under Tordners og Orkaners Gny;
der er dybe Bugter,
hvor de røde Frugter
groe ved Bredden av din Snekkes Ly.

Der har Herren stillet
for din Ringhed Almagts Billed,
der er Orgelklang fra Fjeld og Fjord;
der vil Droskens Tone
kvæge og forsone
i det klippevalte Tempelchor.

Der var godt at blunde
i de lyse, duftopfyldte Lunde,
hvor min Vugge overskygget stod;
for hver kvalfuld Slummer,
for hver vaagen Kummer,
er min Vuggegave Lægerod.

Hil dig Norges Bringe!
Under Stormens vinterlige Vinge
er du hærdet til din Jattedyst;
men bag Pandsrets Bue
blusser Fromheds Lue,
banker Hjertet mod Naturens Lyst.

En Sommerdrøm (1838)

En Vandrør hvilte i Skyggen
af duftende Hæggetræ'r;
ved Summen af Humlen og Myggen
han søvned og drømte der.

Han syntes, han gik ad Skovens
omskyggede, bugtede Sti,
og lytted til Kildevovens
og Droslernes Melodi.

Og mellem de gamle Stammer
og under det høie Krat
der hvæved sig mangt et Kammer,
der ruged en halvklar Nat.

Men Blade og unge Stilke
og Blomster paa Urt og Green,
de glindsed som spunden Silke
og straaled som Ædelsteen.

Libeller og Papilioner
med Vinger af Morgenskjær,
de flagred om Skovens Kroner
og over Konvellers Hær.

Og Fiskene smutted trygge
og vevre i deres Bæk,
og svam i den kjøle Skygge,
hvor Vidjen slog ud sin Hæk.

Og Vandreren faldt i Tanker
og gik med bevæget Sind,
og Blomster og lyse Ranker,
de kyssed hans røde Kind.

Men alt som han fremad vandred,
han tabte den sikre Sti,
og Skoven stod flux forandret
som bunden ved Kogleri.

Her turde ei Triller klinge
bag Træernes tætte Skjul,
her rørte sig ingen Vinge,
ei Zephyr, ei Sommerfugl.

Her hvilede Skovens Kilde
blandt Blomsterne taus og klar,
og Fiskene stode stille,
som under et slebet Glar.

Og Væxternes tause Rige
laae drømmende svøbt i Duft,
det var som man saae den stige
i Sommerens varme Luft.

Men pludselig lød der Toner,
saa sagte som Alfesang;
det klang gennem Skovens Kroner,
den deilige Kilde klang.

Fra Vedbendens lange Lokker
det lød som et Strængespil,
og Blomster med Kalke og Klokker,
de klingede svagt dertil.

Og hist paa den grønne Slette
i Skovens dæmrende Hal
der rørte sig Fødder lette,
der holdtes et luftigt Bal.

De blussende, ranke Dryader
var samlede der i Flok,
og dandsed i Klynger og Rader
med flagrende, skinnende Lok.

De dandsed i lette Ringe,
som Voven, der slaar mod Strand,
de dandsed som Vindens Vinge,
der bøier en Vidjevand.

De dandsed mot Skovens Kilde,
hvor Vandreren henrykt laae;
de bøied sig glade, milde,
og dybt i hans Øine saae.

De plukked ved Kilderanden
Hyperikum ungt og purt,
de slyngede ham om Panden
den kraftige, friske Urt.

Af Irisen og Narcissen
de samlede Duggens Bad,
og heldte ham over Issen
dens Væld af et Skreppeblad.

Og Duggen, der kjøligt trilled,
den kraftige, friske Krands,
de klared hvert Tankens Billed,
og luttrede hver en Sands.

Han syntes, han kunde tømme
af Planterne Livsens Saft,
han syntes, han kunde svømme
i Luften med Ørnens Kraft.

Da vinked de lette Dryader,
da gik han fra Kildens Bred
og vandred i deres Rader
med friere, svævende Fjed.

Hvor Dagslys som Stjerner tindre
i Løvtaget klart og blidt:
i Urskovens tause Indre
de standsede deres Skridt.

Alvorlig og høi og stille
stod Hæren af Kæmpetræ'r;
det var som man maatte spille
dens Ro ved at aande her.

Her groede store Planter
med selsomme, stærke Skud,
med taggede, skarpe Kanter
og glindsende, dunkel Hud.

Og Træer og grønne Buske
de blussede underbart
med Frugter og Blomsterduske
af svulmende Kæmpeart.

I Ly af Jasminers Hække
den studsende Vandrers laae,
og under ham var et Dække,
brodeert med Violer smaa.

Her smuttede Nymphernes Klynge
bag Blomsters og Rankers Flor –
da hørte han Skoven synge,
og fattede hvert et Ord.

Det lød ei som Suus af Vinden,
det var ingen sagte Klang,
det hørtes med Stigen og Svinden,
som mægtige Strubers Sang.

Velkommen i Skovens Haller
du salige Menneskesjæl,
hør, Væxternes Stemme kalder;
o, lyt til vort Kvad og dvæl!

En nagende Smerte huser
hvert spirende Planteliv,
den røbes, naar Egen suser,
den hvisker fra hvert et Siv.

En kvælende Vellyst brænder
igjennem vor Livsens Saft,
naar Solen sin Straale sender
med manende, rastløs Kraft.

Den dybeste Jordens Længsel
vil gjennem vor Aare gaae
og sprænge sit dunkle Fængsel
og svales af Himlens Blaa.

Den gjærer og syder og higer,
og svulmer i Plantens Skjød;
i Blomsternes Kalke stiger
den mægtige Længselsglød.

Men ak, naar den Solen møder,
da zitrer, da vaander den sig;
vor Pragt, der blinker og gløder,
ligner et angstfuldt Skrig.

O, kunde vor Higen sprænge
de vældige Straalers Aag,
der vil vore Sukke trænge
igjen under Jordens Laag!

O, kunde vort Øie tindre,
naar Stjernerne glide frem,
o, kunde vi dog vort Indre
aabne for alle dem.

De hviske, naar Alt er stille,
over den blomstrende Dal:
«Din Sol er din Længsels Kilde,
og Kilden til al din Kval.»

Vor Taare svulmer og skjælver,
vi ane kun Stjernens Glands;
men Natten sig dunkel hvælver
over vor lukkede Sands.

I Dage, der glimte fjerne
fra Oldtidens Straalebrud,
fløi fra en glandsfuld Stjerne
til Skovenes Dyb en Gud.

Ham fødte en Skjøn Dryade,
under en susende Gran,
til Skovenes Lyst den glade,
blussende Guddom *Pan*.

Hans Hjerte gjemte og næred
med høiere, renere Glød,
den mægtige Trang, der gjæred
i Væxternes lune Skjød.

Men dybt i hans Bryst tillige
laae der et blidere Skjær;
det kom fra hans Faders Rige,
den tindrende Stjernehær.

Han kunde vor Vee forklare
med kvægende Fløitespil,
han lærte vort Løv at svare
med mildere Suus dertil.

Naar Solen paa vore Kroner
fæsted sit Flammeblik,
da svaled hans blide Toner
vor Ild, som en kjølig Drik.

De risled i Plantens Aarer
saa mildt som en Vaarregns Bad;
da vældede glade Taarer
frem af dens Hjerteblad.

Vi hvisked i Gudens Øre
om fængslede Gnomers Harm,
om Haab og om Savn, der røre
sig lønligt i Jordens Barm.

Vi hvisked og kunde fortælle
om alle de Eventyr,
der fylde hver Skovens Celle,
naar Aftenens Straale flyer.

Da vakte han Fløitens Stemme
saa tonerigt mangengang,
at Malmet i Fjeldets Gjemme
bæved derved og klang.

Og Menneskets Slægter lytted
til Skovenes sære Røst,
og til deres Hjerter flytted
en underlig, ukjendt Lyst.

Med Fløiter og Strængelege
de droge til Skovens Hal,
og sad under dunkle Ege,
og prøvede Tonens Fald.

Da lærte dem Pan at gribe
i Strængen med friere Slag,
at røre den bævende Pibe
med fuldere Aandedrag.

Om Spiren i Jordens Grube,
ved Skabningens Moderbryst,
han lærte den tonende Strube
at synge med klarere Røst.

Og gennem de klingende Tanker
en duftende Aande gled,
det var som om blomstrende Ranker
var spændte i Strængenes Sted.

Og Væxternes Bøn blev baaren
mod Stjernerne reent og smukt,
og Somren var sval som Vaaren
af alle de Toners Flugt.

Ak, nu er Skovene øde,
Forsoningens Baand er brudt;
ved Morgen- og Aftenrøde
vort Suk er fortabt, forskudt.

Vi saae dine Stjerneblikke,
du salige Menneskesjæl;
velkommen, forlad os ikke,
o, lyt til vort Kvad og dvæl!

Vi lod vore Sjæle stige
af Stammernes tvingende Baand;
i Skovens dandsende Pige
saae du en Plantes Aand.

Vi vied ved Kildens Vove
din Pande med Krands og Bad,
og derfor kan Urter og Skove
bringe dig deres Kvad.

Og tolke dig deres Smerte
med bævende, susende Røst,
og fordre af Menneskets Hjerte
vingede Svar og Trøst. –

Saa nynnede Skoven og klaged,
og hvilede taus paany –
det var et Minut – da braged
hvert Træ med et rædsomt Gny.

Det klang gennem alle Lunde
fra Skovens inderste Skjød,
det raabte med tusind Munde:
«*Den straalende Pan er død.*»

Da vakte den trætte Sover,
men laae dog i Drømmen halv;
et Klageskrig Egnen over
endnu i hans Øre skjalv.

En Vaarnat (1844)

Vaarnatten stille og sval
favner den slumrende Dal.
Elvene nynne de lange
dæmpede, dyssende Sange.
Alfer sukke
for de smukke
Lilier: «O, tager os tilfange!»
Fjeldtoppens sølvblege Skjær
viser at Maanen er nær;
over de samlede Graner
Skyerne svæve som Svaner.
Snart vil blide
Straaler glide
over al den Herlighed, du aner.
Luk dog ei Øiet inat,
vaag med Erindringens Skat!
Her, mens du sidder alene,
aabner sig Mindernes Scene,
her vil fromme

Skygger komme
vinkende blandt maanelyse Grene.

Hør hvor de hviske dig ømt
Alt hvad din Længsel har drømt,
see hvor de bringe tilbage
Gjenskin af fagrere Dage!
Lad det tindre;
det vil lindre
Smerten i dit Savn og i din Klage.

Digtets Aand (1844)

Hvad ei med Ord kan nævnes
i det rigeste Sprog,
det Uudsigelige,
skal Digtet røbe dog.

Af Sprogets strenge Bygning,
af Tankeformers Baand
stiger en frigjort Tanke,
og den er Digtets Aand.

Den boede i Sjælen
før Strophens Liv blev til,
og Sprogets Malm er blevet
flydende ved dens Ild.

Den gennemtrænger Ordet
lig Duft, der stiger op
af Rosentræets Indre
i den aabnede Knop.

Og skjønt den ei kan præges

i Digtets Tankerad,
den er dog der tilstede
som Duft i Rosenblad.

Glem da den gamle Klage,
at ingen Kunst formaaer
at male Tankefunken,
hvoraf et Digt fremstaaer.

Thi hvis den kunde bindes
og sløres af paa Prent,
da var i denne Skranke
dens Liv og Virken endt.

Den vil med Aandens Frihed
svæve paa Ordets Klang;
den har i Digtets Rhythmer
en stakket Gjennemgang,

En Gjennemgang til Livet
i Læserens Bryst;
der vil den vaagne atter
i Sorrig eller Lyst,

Og næres og bevæges
og blive lig den Ild,
der laae i Digttersjælen,
før Strophens Liv blev til.

Kun da bevarer Digtet
sin rette Tryllemagt,
det Uudsigelige
er da i Ordet lagt.

Betragt den stille Lykke,

der gjør en Digter varm,
mens Aanden i hans Sange
svæver fra Barm til Barm.

Lad kun hans Rygte hæves
mod Sky af Døgnets Vind,
det er dog ei den sande
Kvægelse for hans Sind.

Men naar hans Tankebilled,
med eller uden Ry,
finder et lutret Indre,
og fødes der paany –

O, bring ham da et Budskab
om dette Aandens Bliv;
thi dermed er der lovet
hans Verk et evigt Liv.

Den Salige (1847)

O, vær hilset atter og velsignet
blide Aand, fra Salighedens Hjem!
Ingen Glæde paa min Vei har lignet
den, du kaldte af min Vaardrøm frem;
ingen Kval kan falde paa mit Hjerte
tungt som den, du klaged i min Favn.
O, du Salige, i Fryd og Smerte
har min Sjel en Gjenlyd af dit Navn.
Alt er følt, fuldkommet og erindret,
Alt fornyes evig i mit Sind;
mildt og ømt har Sorgen, der er lindret,

spredet Mindets Fred om mine Trin.
Sorgen vaaged hvor din Aske blunder,
og den vandred gennem Ørkner hen,
og tilsidst, ved Kjerlighedens Under,
fik jeg dig du Salige igjen.

Og da kom du fra de stille Lande,
og den lange Sørgenat blev klar,
klar ved Skinnet om din rene Pande
og ved Straalen, som dit Øie har;
og paany din Salighed er over
mine Drømme som et Lysets Bad,
og jeg hører atter hvad du lover,
at vi aldrig mer skal skilles ad.

Johan Sebastian Welhavens *Uvalgte dikt* er lastet ned gratis fra bokselskap.no